

Nové Bratrské Listy

Z obsahu:

Postní kázání (Lk 22,31)

Senior Jan Černý

Zprávy z Unitas fratrum

Seniorát - Odchody kazatelů

Švýcarské církve a imigranti

Jan Hus

Je-li Bůh s námi, kdo proti nám? On neušetřil svého vlastního Syna, ale za nás za všechny jej vydal; jak by nám spolu s ním nedaroval všechno?

(Ř 8,31-32)

obsah

kázání	
Máme přímlovce (<i>J. Polma</i>)	3
biblické studie	
Dějiny Izraele a Judska (<i>F. Čapek</i>)	5
dějiny	
Biskup Jan Černý (<i>J. Halama</i>)	9
Výročí bratrských kněží	12
unitas fratrum	
Tanzanie	13
Konference o bratrské historii (z <i>angl. M. Ulrichová</i>)	14
Nový kostel na Tobagu	15
První dům v Nazarethu	16
náš seniorát	
Ses. A. Kačerová (1929-2014)	17
Br. R. Borski (1927-2015)	19
Ses. E. Šolcová (1938-2015)	20
Den misijní provincie (<i>jh</i>)	21
Pozvánka na setkání sester (<i>LB</i>)	22
z církvi	
Švýcarské církve a uprchlíci	23
Starost o sociální spravedlnost	24
Města reformace	24
Jan Hus	
Kázání na Květnou neděli	25
Kazatelská cena MJH	27
Vyobrazení MJH v dějinách	

Nové Bratrské Listy

17. ročník (2015)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR

při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3

tel: 224 941 870

mail: uf.praga@centrum.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Milí čtenáři a čtenářky Nových bratrských listů,

jak vám napsala minule sestra Šormová, vzhledem ke změnám pracovního zatížení jsme se opět vyměnili ve vedení NBL, ale jak věříme, na funkci to nebude mít vliv.

Tímto číslem zahajujeme již sedmnáctý ročník obnoveného vydávání našeho časopisu, a to v roce, který je ve znamení stoletého jubilea M. J. Husa. Budeme se tedy letos snažit přinášet příspěvky zvláště k tomuto jubileu, připomenutí statečného křesťanského svědectví o poznané pravdě.

Ve světě je tento rok poznamenán rostoucím napětím, vyvolávajícím vzpomínky na studenou válku, tragickými konflikty od východní Asie po Sýrii a Ukrajinu a zbytečným utrpením mnoha milionů lidí (což ovšem platí o každém roce). Na švýcarském příkladu předkládáme zamyšlení nad vztahem k uprchlíkům a nad tím, jak jsme ochotni přijímat ty, kdo hledají místo k životu.

Dějiny Jednoty bratrské nám však i letos nabízejí významná výročí. Například bratrského biskupa Jana Černého, který zemřel právě před 450 lety.

Přelom roku byl v našich sborech poznamenán odchody kazatelů na odpočinku a jejich rodinných příslušníků, kteří vešli v radost našeho Pána. Pro nás, kteří jsme nadále zde, by měl znamenat plodnou práci a službu, k čemuž vám všem přeji plnost velikonoční radosti a pozhnaní.

Váš Jindřich Halama

Děkujeme za podporu pro náš časopis.

Číslo účtu 2900700247/2010

kázání

Máme přímluvcce

Šimone, Šimone, hle, satan si vyžádal, aby vás směl tříbit jako pšenici. Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselhala; a ty až se obrátíš, buď posilou svým bratřím. (Lukáš 22,31.32)

Čteme v postní době pašijové texty ze všech evangelií. Čteme také evangelijní oddíly, které jsou ponuré a hrůzostrašné: o velikém souzení, tříbení a soudu...

Špatné vyhlídky. Jako by se s tím nedalo nic dělat. Ale ono to je jinak. Poslední soud přece také trochu závisí na nás, Pán Bůh chce naši věrnost. Samozřejmě záleží na jeho milosti především, ale naše aktivita a naše působení ve světě a mezi lidmi je také důležité. A apokalyptické obrazy nepopisují, co Bůh připravil, ale co prostě bude – co si lidé připraví, k čemu dospějí, když si nedají pozor a ohrnou nos nad nabídkou Božího vedení či usměrnění... Lžiproroci a falešní kristové budou svádět svět, bratr se postaví proti bratru, otec proti dítěti, děti proti rodičům.... To je lidské jednání! – Souzení!

Mrazí z toho, co bude. Ale je dobré nepřeslechnout skoro nenápadnou větu, kterou vyslovil v souvislosti s velkým souzením evangelista Matouš: A kdyby nebyly ty dny ukráceny, nebyl by spasen žádný člověk; ale kvůli vyvoleným budou ty dny ukráceny. (Mt 24,22) Souzení bude ukráceno – Bohem. Pro jeho milosrdenství. Bůh je východisko.

V souvislosti se zaslíbením Božího zásahu se podívejme do příběhu učedníků. Ježíš se obrací k jednomu z nich – Petrovi (nejviditelnější z nich, nejaknější): Já jsem za tebe prosil, aby tvá víra neselhala (nezhynula). Petr i ostatní budou zasaženi a zmitáni již brzy „velkým souzením“.

Je to velmi povzbuzující slovo Páně, které nás zve k víře a naději, že máme v nebesích toho nejlepšího přímluvcce: našeho Spasitele a Pána Ježíše Krista. Smíme jít do dalšího prostoru času s vědomím, že nás nese přímluva Páně – pro různé příležitosti a různá hnutí myslí je nám nabízeno povzbuzení. Různé (i hrůzné) události přijdou, budeme se muset s nimi vyrovnávat, reagovat na ně – a k tomu máme výzvu: včas pohled na Krista! Nezapomeň na něj!

Nejprve nepřehlédněme, že povzbuzení bylo pověděno ve velmi zvláštní souvislosti:

Pán Ježíš se svými učedníky slaví velikonoční hod beránka na paměť Hospodina vysvobození izraelského lidu z egyptského otroctví. Je to slavnost přední důležitosti pro Boží lid. Je to připomínka, že spása přichází od Hospodina. A pak se stává pro učedníky něco zcela nového: Pán Ježíš vstupuje do role Beránka Božího, který snímá hříchy světa. On se obětuje, jeho tělo a krev se stane znamením spásy. Nová smlouva zpečetěná krví Beránka Božího vstupuje v platnost.

Proč říká Pán Ježíš výslovně Petrovi, že za něj prosil, aby jeho víra neselhala?

Nejvíce ho známe ze všech učedníků podle podání evangelistů. Je bystrý a je i sebevědomý ve své lásce k Ježíši. A právě k němu se Pán Ježíš obrací: všechno sebevědomí a sebeocenění je velmi problematické. Ať chceme nebo nechceme, přichází tříbení. V nejrůznějších podobách. Základy víry a věrnosti se otrásají jednou pro ohrožení, pro bolest a strádání, jednou z blahobytu, mnohdy pro maličkosti. Z „vážných“ důvodů i pro nic za nic. Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselhala. I když člověk velmi zklame, i když zapře svou víru, má prostor k návratu. Může se vrátit ze svých bludných cest – Kristova modlitba k tomu přímo vybízí a napomáhá návratu. A učedníci budou mít brzy „důvod“ ke ztrátě víry, přijde veliký zvrat. Ten, o kterém vyznávali, že je Boží Syn, kterého viděli, jak uzdravuje různé nemoci, křísí mrtvé, poroučí živlům... bude zavražděn.

Petr si v té chvíli ještě myslí, že je nadbytečná Ježíšova prosba za něj, on je přece ochoten jít s Ježíšem i do vězení a na smrt. A přece třikrát zapřel, že Ježíše zná, že s ním má něco společného... Velké je napětí mezi odhodláním a skutečným činem. Nejen u Petra – u nás všech. Když si uvědomíme, že sami sebe dobře neznáme, pak si snad smíme přivlastnit tuhle „protekcí“ přímlyvy Pána Ježíše. Naše víra selhává, a proto se držíme slova pověřeného Petrovi před jeho zapřením jako zaslíbení. I když na nás není spolehnutí – na Pána Ježíše ano! Co můžeme bez něho? Co jsme bez něho? Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselhala...

Co je selhání víry? Může jít o dočasné selhání, může však jít i o úplnou ztrátu víry (tak překládají Kraličtí „nezhynula“) v důsledku tříbení – zkoušky, pokušení, svádění.

1. Může jít o pokušení dokonalosti – Petr jistě myslel zcela vážně a upřímně, že je ochoten jít s Ježíšem i do vězení a na smrt, je přesvědčen, že i kdyby všichni odpadli, „já ne“ ... Jeho nový život, který Ježíš probudil, přece nemůže zkolabovat, nemůže se zhroutit! – Ještě že Petr po svém zapření, po zakokrhání kohouta, když mu vyhrkly slzy lítosti do očí, ještě že zachytil pohled svého Pána. Mohl se upamatovat na jeho předpověď o trojím zapření, ale mohl se upamatovat i na jeho slovo: Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselhala... Možná mu vědomí Ježíšovy přímlyvy zachránilo život, že neskončil podobně jako Jidáš sebevraždou pro své selhání.

2. Pokušení, tříbení může být i ve ztrátě smyslu víry. Uvědomme si jedno: učedníci pro Ježíše všechno opustili (Lk 18,28; Mt 19,27), předpokládali tedy, že to má nějaký smysl, že jejich ztráta bude něčím kompenzována – vyvážena, či převážena, dokonce to jednou vyslovili: když mluvil Ježíš o neshodnosti bohatých vejít do Božího království, říkají: „my jsme všechno opustili, co tedy budeme mít?“ Všechno „dali“ Ježíši, všeho se vzdali pro Ježíše – a on se nechá zabít! Všechno jejich obětování je najednou zbytečné, pro nic, není jeho učení podvod na učednících? Nevyplněné, nepravdivé slibování? Přivedl je na mizinu! Nemají nic a nemají už ani svého Pána! Tohle je šok Velikonoc, než přijde vzkříšení. V tomto stavu šoku je a zůstává

dodnes mnoho lidí: Bůh neuzdravuje nemoci, nezastává se ukřivděných, netrestá všelijaké zločince – násilníky a ekonomické podvodníky, neochrání před živelnými pohromami...

„Na co je Bůh?!“ křičí víra, která zkolabovala, selhala, zhyнула, ... která nemá výhled...

Vidíme a posuzujeme své životy i lidí ostatních omezeně, v perspektivě viditelného prospěchu, dokud „neprožijeme“ vzkříšení, dokud se Kristovo zmrtvýchvstání nestane součástí našeho života. Přirozené představy o životě nás vedou jen k naší smrti. Jestliže neumíme reálně počítat s nebeským královstvím, pak je pro nás hlavní zdraví, život, životní úroveň... Zdraví, život jsou jistě vzácné dary hodné nejvyššího opatrování, ale přitom platí Ježíšovo: co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale své duši uškodil...? (Mt 16,26)

Pokusme se o jakési podobenství: z krásného výletu do přírody, z cizí země, od svých přátel nebo z těžké práce, starostí, trampot přijdete domů mezi ty, které milujete, kteří milují vás. Obklopuje vás láska, můžete v ní odpočívat... I takhle můžeme vidět přechod ze života tady a teď do života v Božím království s Kristem. On se už teď za nás přimlouvá, a všechno pro to udělal, abychom tuto cestu domů neztratili – abychom tuto cestu nezapomněli...

Ježíš ve svém pokoření za druhé nejen prosil, ale dokonce šel až na smrt...

Tak veliká je jeho láska.

Na takovou lásku smíme spoléhat, i když se nám kdykoliv nebude dařit... Ta láska je s námi, protože je zpečetěná jako nová smlouva krví Kristovou. Amen.

Jiří Polma

biblické a teologické studie

Po knize výkladů „Obtížné oddíly knih Mojžíšových“ (Karmelitánské nakladatelství 2006), jejímiž autory byli Jan Heller a Martin Prudký, vyšel ve stejném nakladatelství r. 2013 i druhý díl výkladů, „Obtížné oddíly Předních proroků“. Ukázku z první knihy jsme přinesli v NBL v r. 2008, ukázku ze druhé, kde jsou sice opět mnohé výklady Jana Hellera, ale tentokrát už tvoří méně než polovinu díla, které je kolektivní (přispělo do něj celkem deset starozákoníků), přinášíme dnes.

Dějiny Izraele a Judska v době královské

Uvedení

Vymezit období, kdy na severu, tedy v Izraeli, a na jihu, tedy v Judsku, byla ve starověku království, o nichž se píše ve Starém zákoně, se zdá na první pohled jednoduchý úkol. Pokud má popis vycházet z takzvané biblické chronologie a biblické dějepavy, pak se lze dobrat poměrně přesného a na tehdejší dobu nezvykle uceleného obrazu dvou politických veličin. Tento obraz není nicméně tak jednoznačný. Pohled na dějiny Judska a Izraele se různí v závislosti na zdroji, na základě něhož jsou tyto dějiny sledovány.

Biblický obraz

Království Judska a Izraele mají díky biblickým látkám poměrně jasné kontury, a to jak co do času, tak i prostoru. Události související s Judskem a Izraelem líčí především knihy Samuelovy, knihy Královské a knihy Paralipomenon. Společný počátek Judska a Izraele sahá až ke konci 11. století př. Kr., kdy se vůbec prvním králem stává Saul. Následuje David a po něm Šalomoun, oba stále ještě panovníci politického útvaru nazývaného Spojené nebo také Sjednocené království. Se Šalomounovým nástupcem dochází k rozdělení tohoto království na jižní Judsko a na severní království Izrael. Tato království existují odděleně, i když lze v některých okamžicích díky příbuzenské spřízněnosti hovořit o vládnutí na způsob personální unie nebo volného soustátí. Existence severního království je kratší a končí s invazí Asýrie a pádem hlavního města Samaří v roce 722 př. Kr.

Judské království, přestože je na konci 8. století Asyřany porobeno a stává se vazalským státem, přežívá svého severního souseda o více než jedno století. Konec monarchie nastává s invazí Novobabylonské říše a rokem 587/6 př. Kr., kdy je dobyt Jeruzalém, zničeny hradby a chrám a kdy je elita národa odvedena do zajetí. Tím končí epocha nazývaná také období Prvního chrámu. (chronologický přehled králů např. v Českém ekumenickém překladu bible na začátku)

Dějiny rekonstruované z jiných zdrojů

Pokud se na stejné dějinné údobí podíváme na základě mimobiblických zdrojů, vyvstane před námi méně jednoznačný obraz. Obzvláště živé debaty se mezi archeology, historiky a biblisty vedou o samotných počátcích a o čase Sjednoceného království. Doposud známá hmotná kultura z tohoto období nabízí více možností interpretace. Další téma, kolem kterého se průběžně krouží, se týká doložitelnosti počátků obou království, jejich vztahu a kontinuity. V zásadě jsou v současné badatelské diskuzi tři základní směry.

První, tradiční, klade důraz na věrohodnost biblických látek. Co je ve Starém zákoně líčeno, to má svůj reálný základ, který je potřeba s pomocí dostupných vědeckých nástrojů prohloubit. Mezi biblickým textem a externí evidencí není rozpor; jde jen o dílčí odchylky, které nicméně celkový obraz nezpochybňují. Jako příklad

může posloužit Jeruzalém v době Sjednocené monarchie a rozsah tohoto státního útvaru. Tradiční bádání považuje biblický obraz Jeruzaléma za odpovídající. Hlavní město monarchie vzkvétalo, co David započal, to Šalomoun dovedl za pomoci vladařů jiných národů, u nichž měl velký respekt, budovatelsky k dokonalosti. Byl postaven honosný chrám, královské paláce, Miló a hradby (1 Kr 9,15). Království se rozprostíralo od Danu na severu až hluboko na jih a jeho loďstvo kotvilo v Elótu (tj. možná Eilat) na břehu Rudého moře. Součástí byla i význačná starověká města na severu Chásor a Megido. Na úrovni běžné hmotné kultury je tato harmonizující interpretační linie potvrzována důrazem na svébytné prvky, jimiž Izrael disponoval (např. specifická architektura či keramika), jež lze vystopovat až do raných období království.

Druhý směr, kritický, přezkoumává dané období a modifikuje biblické svědectví na základě probíhajícího výzkumu. Tento interpretační směr se například pozastavuje nad biblickým líčením Jeruzaléma v době Sjednoceného království a prohlašuje je za historicky sporné. Jeruzalém v 10. stol. př. Kr. byl podle protagonistů tohoto směru nanejvýš malým městem lokálního významu v Judských horách bez monumentální architektury. První doložené doklady většího budování pocházejí až z 9. stol. př. Kr. Tím se zodpovídá i otázka rozsahu království, který nemohl být nijak velký. To pak v důsledku nastoluje další zásadní a velmi živě diskutovanou otázku, a sice zda Sjednocené království skutečně existovalo. Základní epigrafické nálezy, jež by osvětlily dané téma více, pocházejí až z druhé poloviny 9. století a nejsou z území Judského království (nápis z Tel Dan je ze severního Izraele a Měšova stéla z Moábu, dnešního Jordánska). Na obou nápisech jsou ústředními postavami, byť často v rekonstruované podobě, izraelští králové z dynastie Omríovců. Tato dynastie je badatelé kritického směru považována za historicky prokazatelně doložitelnou politickou sílu schopnou na jedné straně vzdorovat ze severu expandující velmoci Asýrii a podmaňovat si menší teritoriální státy na straně druhé (a to včetně Judského království, jehož králové byli s Omríovci příbuzensky spřízněni). Jsou to právě Omríovci, komu je přisuzována stavební činnost v Chásoru a Megidu, již biblické texty a stoupenci tradičního směru připisují Šalomounovi o téměř celé století dříve.

Někteří badatelé, jako například telavivský historik Nadav Na'aman, se domnívají, že Sjednocená monarchie je především literární skutečností, prostřednictvím které bibliční autoři v 7. století př. Kr. navázali identitu Judského království na identitu Izraele jako jednoho významného celku v daném regionu. Tentýž badatel je nicméně přesvědčen, že Jeruzalém v 10. století př. Kr. včetně královského paláce a svatyně na Chrámové hoře jsou dějinnými skutečnostmi. Těch se lze dobrat pečlivou rekonstrukcí ústních a pak písemných tradic (zvl. knih letopisů judských a izraelských králů), přestože jasná archeologická evidence chybí. Na úrovni běžné hmotné kultury, kterou předchozí směr harmonizuje v souladu s biblickým líčením dějin, docházejí badatelé k méně jednoznačným závěrům. Charakteristické „izraelské“

prvky jsou vysvětlovány obecněji v širším kulturním a geografickém kontextu. (Tak je například typicky „izraelská“ keramika interpretována, také díky nálezům téhož typu v Zajordání, funkcionálně jako keramika obecně užívaná obyvateli vrchoviny bez bližšího etnického určení.)

Poslední směr se označuje jako minimalistický a o jeho protagonistech se hovoří jako o minimalistech. Ti odmítají historickou věrohodnost biblické dějepřavy a považují ji za výtvar konkrétních nacionálních a ideologických zájmů daleko pozdějších staletí (zvl. 2. století př. Kr.). Představa dějinné kontinuity je zde odmítána stejně jako tvrzení o dlouhodobějším ústním a literárním růstu biblických látek. Starý zákon je, vyjádřeno s jedním z badatelů této orientace, mocenským nástrojem určité skupiny, údajně chrámových písařů z doby Hasmonevců, která si skrze autoritativní texty chce zajistit moc. Dějiny, které tyto texty popisují, mají svoji zcela aktuální a konkrétní ideologickou funkci, jež se nekryje s hledáním původních ověřitelných dějinných souvislostí. Toto hledání je považováno za zavádějící a pokusy rekonstruovat počátky delších dějin na základě biblických materiálů, jež by samy o sobě byly dílem dlouhodobého růstu, jsou označovány za teleologický klam (interpretace účelově deformovaná předem vybraným cílem, k němuž má dospět). Podle minimalistů existovaly ve skutečnosti tři „Izraele“. Jedná se o Izrael doby železné (10.-6. stol. př. Kr.), Izrael doby exilně-poexilní (6.-5. století př. Kr.) a biblický Izrael (konstruovaný zejména z perspektivy 2. století př. Kr.), tak jak jej předávají se zcela konkrétním ideologickým záměrem biblické látky. Minimalisté transponují kupříkladu známý příběh o Davidovi a Goliášovi do pozdějších dějinných souřadnic a vykládají jej jako boj Judejců, tj. Hasmonevců, s helénisty, tedy Seleukovci, kdy se „židovský trpaslík pustil do obřího Seleukovce“.

Uvedenou rozmanitost přístupů k rekonstrukci dějin Judska a Izraele lze posuzovat různě. Na jedné straně se může těcht, kdo by tyto dějiny rádi poznali, zmocnit skepse, že nic není pevně zajištěno a stoprocentně podloženo potřebnými fakty. Na druhou stranu je tuto rozmanitost možné vnímat jako doklad trvajících a stále se prohlubujících zájmů o pozadí, z něhož vyrůstal a na které odkazuje Starý zákon. Skutečnost, že obraz pojednáváných dějin nebude nikdy jednodušší, je třeba brát jako danou. Stranou diskuzí o dějinách nemůže zůstat badatelská erudice, díky níž lze doložit, že některá tvrzení jednoduše prokazatelná nejsou, popřípadě jsou záměrně zavádějící. To platí kupříkladu pro některé postuláty třetího ze směrů, tedy minimalistů, kde je jejich interpretační schéma „transpozice“ víceméně předvídatelné. Badatelé tohoto směru umně a mnohdy velmi sugestivně přenášejí celé biblické dějiny do velmi pozdních dějinných kontextů. Tím je jakoby více „objektivizují“ na pozadí četnější, dostupnější a „hmatatelnější“ evidence. Tak jsou ovšem vyřazeny prostředky vědeckého bádání, mezi něž patří z podstaty věci nesnadný dialog či konvergence mezi biblickým textem a materiální kulturou včetně nebiblického epigrafického materiálu. Pojednáváné dějiny jsou rekonstruovány s nevyhnutelným

rizikem, že ne vše lze při současném stavu poznání plně zodpovědět. S obdobnými výhradami je třeba přistupovat na druhé straně spektra k příliš dalekosáhlým rekonstrukcím samotných počátků Judska a Izraele. (K tomu je dobrou ilustrací diskuze nad novou archeologickou lokalitou Chirbet Qeiyafa: Badatelé z Hebrejské univerzity v Jeruzalémě počítají s velmi ranými dějinami samostatného Judska a neexistencí Izraele po většinu 10. století př. Kr., zatímco archeologové z telavivské univerzity nově interpretují toto místo jako doklad rozsahu Izraele směrem na jih až do údolí Éla.) Chybí k tomu jak solidní doklady z oblasti hmotné kultury, tak i jednoznačnější indicie z biblických textů samotných.

Filip Čapek

dějiny

Zakladatel bratrského archivu (biskup Jan Černý – † 5. 2. 1565)

„Na den Svaté Háty, to jest pátý den měsíce února, večer při západu slunce, umřel Bratr Jan Černý, biskup a sudí Jednoty, správce všeho kraje boleslavského, ano všech kněží bratrských v Čechách. Muž pobožný, příkladný, výmluvný, pracovitý, pilný, bedlivý, horlivý a sumou věčné památky hodný.“ Tento text nacházíme v bratrském nekrologiu, knize zápisů o úmrtí kazatelů, u roku 1565. V únoru tedy uplynulo od jeho úmrtí 450 let.

Jako biskup a sudí Jednoty patřil Bratr Černý nepochybně k důležitým postavám bratrských dějin, přesto zpráv o něm nemáme zdaleka tolik jako u ostatních biskupů té doby. Navíc se při čtení bratrských dějin může plést s Bratrem Janem Černým, lékařem, vlastním bratrem Lukáše Pražského. V latinské verzi svých jmen, kterou tehdy vzdělání lidé běžně užívali, se biskup Jan Černý zval Nigranus, zatímco lékař Jan Černý Niger.

Kazatel a biskup Jan Černý se narodil v bratrské rodině, patrně v bratrském společenství v Kunvaldě, a to před r. 1508. Vstoupil asi dvacetiletý do bratrského domu v Mladé Boleslavi ještě za života Lukášova (Lukáš zemřel 1528). Jak dlouho tu žil společně s Lukášem, nevíme, jeho vlastní vzpomínku nacházíme ve spise *Napomenutí všech věrných v nynějších pokušeních...*, který napsal v roce 1555:

„...počátkem známosti Pána Boha učen sem byl od věrných a milých rodičov mých v Jednotě bratrské, neb rodičové moji též s Bratřími byli hned také z mladosti mé, kteříž mě také učili i příkázáním Božím a modlitbě svaté, Pánem Kristem vydané. Podle kterýchžto věcí veden sem hned od dětinstvie k bázni Božie, a ku poslušnosti i milování Pána Boha nade vše a bližního jako sebe sám [Luk. 10,27], ano i ke všeliké pobožnosti a obcování ctnému i s kázní a trestáním rozumným přidržán sem byl, a nebylo mi vůle pouštiny v ničem zlém až do let mládenectví mého. A v těch letech potom, když sem vyrostal, okolo 18 a 19 let mých, byl sem se myslí i skutkem také k světu a marnostem jeho trhati počal; však bázeň Božie, v niež vychován byl sem, zdržovala a obracela mne k následování pravdy viery té a k opravdovému hledání vůle Božie a spasenie mého, v čemž sem vychován. A v tom sem dostal se na dům bratrský mezi lidi dobré a muže ctné, šlechetné a pobožné, otce mé duchovní v Pánu najmilejší.

Tu sem tepruva rozumně z Božího osvětlení a z častých slova Božího slejchání v čistotě od mnohých věrných kazatelův a správcuov i Starších v Jednotě bratrské, až i od Bratra Lukáše svaté paměti a po něm jiných, v celosti víry této vědomě nabyt a všechny články její úplně dověrně ve všech pravdách jejich přijal.“

Po letech strávených v bratrském domě se stal jáhnem a roku 1537 knězem Jednoty. Působil úspěšně nejprve v Brandýse n. L., na panství ochránců Jednoty Krajířů z Krajku. V letech 1541-42 tu mohli Bratři s podporou vrchnosti vybudovat kostel, který navrhl známý architekt Matteo Borgorelli (dnes ř.-k. kostel obrácení sv. Pavla). Máme doklad, že když 1542 umíral pan Kunrát Krajíř, „povzbuzoval B. Jana Černého k vytrvalé práci v Brandýse n. L.“

*Kostel v Brandýse,
kde působil B. Jan Černý*

To Bratr Černý horlivě činil, pracoval v Brandýse, ale jezdil i do řady dalších středočeských měst (k nelibosti podobojích i katolíků, jak uvádí Řičan v Dějinách Jednoty): Nymburka, Kolína, Berouna, Slaného i do Prahy.

Platil za znamenitého kazatele i za svědomitého a důsledného duchovního správce. Blahoslav jej charakterizoval, že byl „přímou druhým Zlatoústým, pokud jde o bohatství nejčistších výrazů našeho jazyka“ (latinský text Blahoslavův přel. A. Molnár). Jistě i proto byl 1543 Bratr Černý zvolen do Úzké rady.

Bratr Černý byl jedním z generace bratrských kazatelů, kteří po období okouzlení reformací a Lutherem (což se dělo ve třicátých letech, z biskupů patřil k tomuto směru např. B. Jan Roh) znovu zdůrazňovali odlišnost a

svéráz Jednoty, až ke zřejmé výlučnosti. Jednota je lid vyvolený a pronásledování, které ji postihuje, je důkazem, že ostatní jsou na špatné cestě. Tak když byl bývalý člen Jednoty, Václav Mitmánek, který se stal knězem podobojí a usiloval o spojení českých evangelíků (o což v té době Bratří nestáli), v roce 1543 na půl roku uvězněn, než se mu podařilo uprchnout a odejít do Polska, „historik těch let, B. Jan Černý, neprojevil ani bratrskou účast, ani obzvláštní prozíravost, když si nezdar Mitmánkův a jeho strany pochvaloval jako pád nepřátel ... B. Černý bude moci o tom uvažovat již po pěti letech, jda za bratrskými vyhnanci týmž Polskem, do něhož prchl Mitmánek.“ (Řičan, *Dějiny Jednoty*, 169)

Kolem poloviny 40. let měli Bratří ve středních Čechách období poměrného klidu a mohli svou práci konat bez větších překážek, což platilo i o práci B. Jana Černého. Klid nebyl nikdy úplný, už r. 1546 musel uprchnout z Boleslavi biskup B. Mach, kterého se úřady snažily polapit (odešel do Polska) a na jeho místo přišel B. Černý. V Mladé Boleslavi, sídle seniora, bylo množství dokumentů a materiálů – a právě v této době vyhořela Litomyšl, což naléhavě připomnělo, jak snadno se ztratí doklady o historii církve a sborů. Zde tedy začal Jan Černý pořádat bratrský archiv.

B. Jan Černý neprošel vyššími školami jako jeho mladší kolegové (Blahoslav, Červenka, Izrael). Vyrůstal pod vedením B. Lukáše, vzdělával se z bratrských knih a se zájmem se ujal historické práce. Sepsal „Poznamenání některých skutků Božích obzvláštních“, v němž vylíčil události let 1541-1546. Jeho hlavní zásluhou však bylo zmíněné založení bratrského archivu. Patrně od roku 1551 začal systematicky shromažďovat a pořádat archiv, který dnes známe jako Akty Jednoty bratrské (Acta unitatis fratrum). Jeho pomocníkem se stal B. Jan Blahoslav, který pak redakci převzal. Listy a další spisy Bratra Černého nacházíme hlavně v sedmém a osmém svazku takzvaných „lešenských foliantů“.

Kromě své práce ve sboru a v úzké radě však dostával B. Černý i úkoly náročnější. Když byli 1548 Bratří kvůli podezření z novokřtěnectví povoláni do Královce, před luterské profesory k přezkoušení z víry, úzká rada za nimi poslala B. Černého, aby jednak doručil písemné vyjádření vedení Jednoty, jednak osobně v jednáních pomohl. Podobně se do východních Prus vypravil ještě jednou, 1555, když tu vypukly spory mezi reformačními skupinami (tzv. osiandrovské spory – o povahu ospravedlnění), aby tu zastupoval Bratry, kteří se snažili být prvkem zprostředkujícím, smířujícím. Na zpáteční cestě se B. Černý účastnil důležité události, společného synodu malopolských reformovaných, velkopolských evangelíků a Bratří v Koźminku. Výsledkem těchto jednání byla dohoda o unii, ne přímo spojení, ale společném postupu a vzájemném zastupování evangelických církví.

Mezitím byl B. Černý (spolu s B. Červenkou) na synodu v Přerově r. 1553 zvolen biskupem a stal se sudím Jednoty. Historicky je zajímavé, že právě ustanovení těchto biskupů nespĺnilo formální kritéria přímé posloupnosti předávání biskupského úřadu. Protože mezitím zemřel jak Br. Mach, tak jím pověřený starší, a Jan Augusta

byl již léta ve vězení bez výhledu na návrat (dokonce nebylo v tu chvíli jisté, zda ještě žije), Bratři Černý a Červenka byli potvrzeni nejstaršími členy úzké rady, pověřenými synodem. Z hlediska historického Bratři neměli co ztratit, protože jejich kněžství bylo od počátku založeno zvláště, v danou chvíli pak měla na církve u nás již silný vliv evropská reformace, která zdůrazňovala kontinuitu duchovní a na formální biskupskou posloupnost nedbala.

V roce 1555, ještě před cestou B. Černého do Polska, došlo v Mladé Boleslavi k událostem, které později Jan Blahoslav označil jako „hrozné zahřmění“. V březnu 1555 zemřel pan Arnošt Krajír, ochránce Bratří, a jeho dědicové se dali zastrašit královskými úřady, zavřeli bratrský sbor, nedávno postavený, a vydali zatykače na všechny kněze Jednoty, kteří by se na panství zdržovali.

Bratr Černý musel i se svými pomocníky a ostatními kněžími, mezi nimiž byl i Jan Blahoslav, opustit Boleslav a stáhnout se do ústraní někde v okolí. Pěči o boleslavský sbor musel svěřit Bratřím soudcům, kteří zastávali funkci dnešního staršovstva. Skrývání trvalo řadu měsíců, mezitím byla cesta do Polska a na synod do Prostějova, r. 1556 byl B. Černý opět v Boleslavi a pokračoval zde v práci. 1558 odešel mezitím za biskupa ustanovený B. Jan Blahoslav na Moravu. Bratr Černý strávil poslední roky prací v boleslavském sboru, kde se o Velikonocích 1564 setkal s konečně propuštěným Janem Augustou. Téhož roku se na synodu v Lipníku bratrští biskupové (Černý, Červenka a Blahoslav) s Janem Augustou smířili a potvrdili ho v úřadu sudího Jednoty. O ten se v tu chvíli dělil s B. Janem Černým, kterému však již ubývaly síly. V únoru 1565 Bratr Jan Černý zemřel a byl pochován na Karmeli, poblíž svého učitele, Bratra Lukáše.

Dejme na závěr zaznít hodnocení díla Bratra Černého, jak je vypsál ve své knize Boleslavští Bratři Amedeo Molnár: „Černý provedl Jednotu vpravdě temnými časy. Zejména Boleslavské Bratry ochránil před nebezpečím rozpadu tím, že je v pravý okamžik dovedl odpoutat jak od důvěry v panstvo, v níž se sám zklamal, tak i od přílišné závislosti na bratrském kněžství zřízením pevné sítě Bratří a Sester soudců. Toto presbyterní, jaksí demokratické ústrojenství sborové přispělo lviím podílem k tomu, že Jednota v Boleslavsku obstála v nerovném boji s nepřátelskou státní mocí.“ (str. 205)

Jindřich Halama

Výročí bratrských kněží

Ale nejenom senior Jan Černý, před 450 lety odešli i další bratrští kněží, o nichž víme někdy více, někdy méně. Připomeňme si zápisy, které Bratři ve svém Nekrologiu zanechali o životě a službě těchto kněží.

Již v lednu uběhlo 450 let od odchodu Bratra, který byl původem z Německa, což mu dalo příjmení. Zápis zní:

1565 Umřel Bratr Mikuláš Němec v Lanškrouně, 13. den měsíce ledna, mezi 11 a 12 hodinou. Velmi bídný a nemocný člověk mnoho let, avšak upřímný a věrný. S Bratrem Matějem Červenkou řízen byl na kněžství 1549 v Sležanech. Z Bavor rodem.

Tedy jeden z německých členů Jednoty, věrný pastýř a kazatel. Lanškroun ostatně byl převážně německý až do hrozných událostí světové války.

To u dalšího z bratrských kněží je zápis zcela jiný:

1565 (15. března) Umřel B. Marek Sychrovský v Přerově, v noci na pátek, v 5 hodin. Pohřben v pátek po poledni. Vytržen a vychvácen jest pro velmi rozpustilý život, neb měl téměř vyhnán býti, ač sic zprvu dosti pobožný byl. Na kněžství byl řízen léta 1555 v Prostějově.

Měl téměř vyhnán býti, ale přece ho Bratří do knihy svých kněží zapsali, snad aby nechali upomínku, že cesty lidské jsou spletité a zbloudit může každý.

To poslední z bratrských kněží, který zemřel v březnu 1565, byl dokonce skladatelem duchovních písní, i když pochybuji, že bychom některou jeho píseň znali. V novějších zpěvnících se objevuje pouze v Malém kancionále reformované církve, který vydal 1891 Heřman z Tardy. Jde o píseň „Již sluší srdce svého k Bohu pozdvihnouti“ a „Ó člověče povstaniž, z marnosti světa vyjdiž“. Pokud vím, od té doby se v žádném českém zpěvníku neobjevily. Jejich autor byl však Bratřími ctěn a vážen:

1565 (31. března) zemřel Jan Načeradský v Týně nad Vltavou, správce sboru a skladatel písní. Muž pobožný, Bohu i Jednotě věrný. Zprávcím v tom kraji byl všecken čas až do smrti. Na kněžství posvěcen léta 1537 v Prostějově.

unitas fratrum

Tanzanie

Během nedávné první státní návštěvy německého prezidenta Joachima Gaucka v Tanzanii došlo k radostné události, když jeho partnerka paní Daniela Schadtová otevřela oficiálně bratrskou základní a mateřskou školu v Mwera v provincii Zanzibar.

Na otevření této školy, která je částečně financována z Ochranova, se účastnili zástupci veřejnosti i církve. Ke slavnostnímu programu přispěli žáci písněmi a vystoupeními z křesťanských a muslimských tradic.

Práce sester v Tanzanii

V březnu 2015 navštívila Německo sestra Melania Mrema-Kyando, kazatelka Jednoty v Tanzanii a vedoucí práce sester v její Jižní provincii. Hovořila také v německém rozhlasu, na téma infekce HIV, která je i v Tanzanii obrovským problémem. Sestra Melania je sama HIV pozitivní a pomáhá mnoha dalším, aby svou nemoc neskrývali, ale obrátili se na lékařskou pomoc a naučili se žít se svým problémem co nejlépe. Na obrázku je sestra Melanie se sestrou Claudii Zeising, která je v současné době poradkyní práce sester v Tanzanii.

(ebu.de/aktuelles)

Konference o bratrské historii a hudbě v Bethlehemu

Moravané a zájemci o bratrskou historii a hudbu se setkali v říjnu minulého roku na čtyřdenní bethlehemské konferenci o historii a hudbě, aby se seznámili s nejnovějším badáním po rozsáhlém areálu témat, která se vztahují k bratrské historii a hudbě 15.–21. století.

Na této konferenci, která se koná každé dva roky hlavně v kampusech Moravian College a Moravian Theological Seminary, se účastnilo okolo stovky zájemců. Přednášky, koncerty, výtvarné umění, zájezdy po stopách historie včetně jídla a pití se nabízely více než čtyři dny s představeními bratrské hudby a příspěvky, které překládali vědci a hudebníci z USA, Německa, Dánska, Holandska, Švýcarska, Anglie, Austrálie, Tanzanie a Jižní Afriky.

Tématem konference bylo „Válka a mír a Moravané“. Konference byla zahájena přijetím v bratrském archivu a předpremiérou výstavy 2015 o Janu Husovi. Více než 40 přednášek a prezentací zaznělo během konference v zasedáních, která byla věnována Janu Husovi (1369-1415) a jeho odkazu, k němuž patří misie, hudba, teologie, bratrské umění a kompozice. Dalšími tématy konference byly občanská válka v Americe, konflikty a dělení v Jednotě bratrské, bratrské archivní sbírky, Moravané, filosofové a mystikové, Moravané a válka na začátku 20. století, moderní globální perspektivy, bratrské komunity v měnícím se politickém klimatu a bratrská hudba ve světě.

Před otevřením konference se archiváři z celého světa setkali v Bethlehemu, aby diskutovali o současných projektech a plánech archivů do budoucna. Konference a setkání archivářů poskytly platformu, nejen aby sdíleli zprávy a učili se více o bratrské historii a hudbě, ale aby měli možnost navázat kontakty s lidmi, pro které to byla první konference, i s těmi, kteří se už v minulosti zúčastnili předcházejících konferencí.

Poděkování patří hostitelům a organizátorům konference, účastníkům a návštěvníkům, kteří napomáhali k tomu, aby se konference stala nezapomenutelnou a inspiřující zkušeností. Příští konference o historii a hudbě se bude konat v říjnu 2016 opět v Bethlehemu.

Z Moravian Messenger – březen 2015, M. Ulrichová (zkráceno)

Západoindická provincie

Nový kostel na Tobagu

Před několika týdny byla slavnostně otevřena nová modlitebna a sborový dům v Bethel na ostrově Tobago (najdete na mapách nedaleko Venezuely). Modlitebna má přes 300 čtverečních metrů, je tu i kancelář sboru a místnosti pro nedělní školu a kroužky během týdne.

Jak připomněl ve své úvodní řeči předseda provincie, bratr Cortroy Jarvis, první shromáždění se konalo v létě 1988, na zkoušku, jestli zde bude možné rozvinout systematickou práci. Bethel je asi dvoutisícové městečko na jihozápadě Tobaga, kde sídlí nejstarší sbor na ostrově – Montgomery Moravian Church, založený 1790.

Montgomery Moravian Church

Nová modlitebna je postavena v Baccoo, čtvrti tohoto městečka, kde žije řada členů Jednoty. Základní impulz k nové práci byla skutečnost, že mnoho lidí z této čtvrti přestalo chodit do

kostela. Na dotazy, co je problémem, zjistil tehdy kazatel, že většina z nich pokládá cestu do kostela za dlouhou a namáhavou, ale chodili by rádi, kdyby byla modlitebna v místě. Prozkoumáním mapy zjistíte, že vzdálenost do historického kostela je víc než jeden kilometr, možná i dva, pokud někdo bydlí úplně na druhém konci – což se nám může zdát k smíchu.

Na první shromáždění, které se konalo v pronajatém stanu, přišlo přes 80 lidí a rozhodně se chtěli scházet dál. Staršovstvo sboru si zprvu myslelo, že kdo chce na shromáždění, má přijít do kostela a nechtít, aby kostel chodil za ním. Přesto souhlasili, aby se vytvořila

tato kazatelská stanice, která v průběhu dalších 20 let vyrostla ve sbor.

Bratr Jarvis ve své řeči vyzval sbor, aby byl otevřený pro své okolí: „Chci vás povzbudit, abyste zůstávali otevřeni pro obec. Starejte se o ty, kdo trpí. Navštěvujte nemocné. Přijímejte mladé se všemi jejich problémy. Oni nás potřebují. Nejednají stejně jako my, ale jsou to stále Boží děti a potřebují vědět, že nám na nich záleží a máme je rádi. Žijeme v oblasti, kde se šíří násilí a zločinnost. Obyčejná slušnost se zdá být minulostí, mezi našimi mladými bují gangy. Nacházejí tam přijetí a přátelství, které jim chybí. Naše sbory musí být útočišti, kde najdou lásku a soucit, kde lidé pouze nemluví o Ježíši, ale kde je jeho láska vidět na našich životech a je možné zakoušet ji.“

Na slavnosti otevření nové modlitebny (viz obrázky) byl také biskup východoindické provincie bratr Kingsley Lewis a řada členů z ostatních sedmi sborů na Tobagu.

(<http://moravians.net/joomla/information-newsletter>)

Spojené státy – severní provincie

Nazareth – základy prvního domu

Město Nazareth v Pensylvánii je jedním z míst, která založili v osmnáctém století Moravané, tedy Ochranovští. Sídli tu Moravian Historical Society, jedna ze tří nejstarších historických společností ve Spojených státech. A sídlí již generace v historické budově Whitefieldhouse, pocházející z prvních dob osady.

Na podzim 2014 se však Nazareth objevil znovu v různých historických časopisech, protože se podařilo najít základy prvního domu z roku 1740. Vždycky se vědělo,

že někde na pozemcích, které patří Historické společnosti, dům stál, ale byl zbořen někdy před polovinou 19. století a zůstalo po něm jen pár teček na mapkách historického Nazarethu a několik velmi přibližných kreseb. Až dosud byl první dům připomínán malým pomníčkem v trávníku: „někde v těchto místech stával první dům...“

Badatelé jsou v poslední době vybaveni mnohem lepším zařízením na hledání pod zemí než kdykoli dříve a přes rok se chystali na důkladný průzkum místa, které je rozlehlé přes hektar. Pět let na tuto akci sbírali prostředky, protože mají plány na

novou výstavbu, ale chtěli nejdříve co nejpřesněji zjistit historii, než začnou tuto část obce, historicky nazývanou Efrata, měnit.

Důkladný průzkum radarovým zařízením začal v létě 2014, aby se pokusil najít „příběh, který je pod drnem“. Zařízení umožňuje vytvářet obrazy jednotlivých vrstev pod povrchem a spolehlivě odhalí, pokud tam existují nějaké zbytky staveb. Vzniklé obrazy se porovnávaly s historickými mapami a nakonec bylo určeno dvacet nejslibnějších míst k archeologickým sondám.

24. září objevili na jednom z těchto míst zřetelné vápencové základy domu a v nich další drobné předměty (keramiku, sklo, kus dýmky, knoflíky, mosazný zvonec).

Objev byl během podzimu vyhodnocen a bylo rozhodnuto, že budoucí úprava pozemků bude počítat s rekonstrukcí prvního domu Nazaretha, který bude sloužit jako návštěvnické centrum s multimediálním historickým programem o historii Nazaretha.

(www.moravian.org)

náš seniorát

Sestra Alena Kačerová (8. 10. 1929 – 25. 12. 2014)

V čase Vánoc, kdy mnozí křesťané ve svých shromážděních zpívali Narodil se Kristus Pán, veselme se.. sestra Alena Kačerová zpívala již s nebešťany, mimo náš dosah. Zemřela dopoledne 25. prosince ve věku 85 let, když mohla předtím se svými nejbližšími strávit Štědrý večer. Rozloučili jsme se s ní v Železném Brodě 3. 1. 2015.

Vyrůstala ve značně chudých poměrech veliké rodiny, navíc brzy ztratila rodina tatínka. Skromnost pro ně byla nutností – ale ne břemenem. Protože věděli, že Pán

Bůh nad nimi drží ochrannou ruku a dovede vzbudit i lidskou pomoc sousedů a přátel. Pokora a tichost před Bohem spolu s vypěstovanou skromností byla úžasná síla sestry Kačerové. Nestýskala si, že by potřebovala pro sebe i pro rodinu více hmotných prostředků. V tomto ohledu bývala k sobě dost tvrdá a říkala si: „Pán Bůh o našich potřebách ví, tak počkej a netrap se! Pán Bůh tě má rád, co potřebuješ víc?“

Žila tak, aby křesťanství bylo patrné na jejím životě, o svou víru se chtěla sdílet s druhými. Proto její místo bylo ve společenství sboru, zapojovala se do jeho aktivit. Dlouhá léta i se svým manželem učila v nedělní besídce. Přibližovala dětem biblické příběhy, učila je modlit se, učila je praktické zbožnosti a důvěře v Pána Boha. Předávala jim to, co sama přijala a osvojila si. Sama byla horlivou čtenářkou Písma, dovedla se modlit pohotově, ze srdce, bez zbožných frází, její modlitby byly z Ducha svatého, plné síly a vroucnosti a pochopení biblické zvěsti. Na její modlitby jsme čekávali při shromážděních v Koberovech i v Železném Brodě.

Na konci šedesátých let se stal její manžel laickým kazatelem koberovského sboru. Sloužil tu vedle svého civilního zaměstnání 40 let. Víc jak polovinu této služby vykonával zadarmo. A do této služby s ním šla ochotně i jeho manželka. Kolik sebezapření to stálo, kolik starostlivosti, kolik času, který mohla věnovat rodině a přátelům! Ona to brala jako samozřejmost – Pán to potřebuje, a to je důvod k radosti, ne ke stýskání!

Milé sestře Kačerové se nevyhnuly ani těžké ztráty. S celou rodinou a přáteli zápasila na modlitbách o svého syna Ilju, když vážně onemocněl. Tehdy její modlitby o zdraví synovo nebyly vyslyšeny. Ale byly vyslyšeny modlitby, aby byl přijat do věčného domova v nebesích, který nám Kristus připravil svým dílem spásy. Ježíši Kristu ho nakonec odevzdala bez reptání, byť s obolavělým srdcem matky.

Před pěti lety doprovodila k hranici pozemského života svého manžela. Opět v jistotě, že odchází „domů“. Nikdo tu nemáme na zemi trvalé místo, ale je neocenitelným darem smět vědět o věčném životě z Krista. Milá sestra věděla, že je to odloučení omezené, že i ona jednou půjde za Kristem tam, kde Bůh stírá každou slzu z očí, kde není smrt ani žal a nářek ani bolest.

Je smutné vědět, že už do našeho shromáždění nepřijde sestra Alena Kačerová. Že už neuslyšíme její modlitbu, že jí nepodáme ruku. Ale je možné, že my také za ní půjdeme na pokyn Páně na velkolepé shromáždění a nádhernou bohoslužbu, jak ji popisuje kniha Zjevení: Viděl jsem, hle, tak veliký zástup, že by ho nikdo nedokázal sečíst, ze všech ras, kmenů, národů a jazyků, jak stojí před trůnem a před tváří Beránkovou, oblečení v bílé roucho, palmové ratolesti v rukou. A volali velikým hlasem: Díky Spasiteli, Bohu našemu, sedícímu na trůnu a Beránkovi. (Zj 7,9-10)

Vždycky toužila po Boží blízkosti a snažila se následovat svého Spasitele. Nedovedeme si proto představit, že by na této nebeské bohoslužbě nyní chyběla, když odešla od nás.. A představujeme si, že tam stojí se svými milými: se svým synem Iljou a s manželem a svými sestrami... a dalšími, které milovala a kteří ji přešli do nebeského domova.

Jiří Polma

Bratr Rudolf Borski **(2. 7. 1927 – 19. 1. 2015)**

Ze silné generace kazatelů, kteří vstoupili do služby evangelia v Jednotě bratrské po světové válce, odešel k Pánu i bratr Rudolf Borski. Pocházel z Bystrice nad Olší u Frýdku-Místku a vyrůstal ve sboru v Hrádku ve Slezsku, sboru, na který stále vzpomínal a s nímž měl po celý život kontakt. K rozhodnutí dát se k dispozici církvi a sloužit jako kazatel dospěl po válce, kdy pracoval v třineckých železárnách. Jako dvacetiletý nastoupil na biblickou školu v Kutné Hoře (1948), kde studovala celá řada pozdějších kazatelů Jednoty. Během studia se sblížil se studenty Jednoty bratrské a skrze ně se seznámil se sbory Jednoty v severních Čechách. Mezi bratrskou mládeží také potkal svoji nastávající manželku.

Studium ukončil v roce 1950 a když mu Úzká rada Jednoty bratrské předložila nabídku, aby se stal kazatelem Jednoty, přijal to jako Boží povolání a nastoupil jako kazatel sboru v Loučkách-Koberovech. Téhož roku se oženil se sestrou Blaženou Stránskou, se kterou strávili přes šedesát let společného života. V roce 1963 byl bratr Borski povolán na uprázdněný sbor v Tanvaldě a zde sloužil dalších více než čtyřicet let (do odchodu do důchodu v roce 2005).

Tato léta jsou pro většinu pamětníků, kromě těch nejstarších, určující pro naše vzpomínky na bratra kazatele Borského. Letní i zimní pobyty mládeže na tanvaldské faře, návštěvy krásného kostelíku „na Polubném“, kde se léto co léto konala a konají shromáždění pro křesťany, kteří tráví léto v Jizerských horách, otevřená fara a vlídné přivítání nejrůznějších hostů z domova i zahraničí.

Vedle práce ve sboru se bratr Borski podílel stále více i na práci pro celou církev. V roce 1969 byl konsekrován na presbytera Unitas fratrum, působil v řadě církevních komisí a v letech 1977 až 1992 byl členem Úzké rady Jednoty bratrské, v posledním období jejím předsedou. Mimo jiné zastupoval naše sbory na synodech světové Unitas fratrum v letech 1967 (Potštejn) a 1988 (Antigua v Karibské oblasti).

Když se s bratrem kazatelem Borským loučil v železnobrodské modlitebně bratra Polma, připomínal slovo apoštola Pavla, které bylo charakteristické pro službu bratra Borského: „Nedej se přemoci zlem, ale přemáhej zlo dobrem“. To platilo pro jeho službu v letech, kdy byla ztrpčována omezeními, cenzurou a dohledem státních úřadů, to platilo i v posledních letech jeho služby, kdy se dočkal řady trpkých zklamání od lidí. Následovat Krista znamená žít v jeho lásce a nechávat soud Bohu. I v těch nejtrpčích zkušenostech zůstával bratr Borski tolerantní, otevřený. Když napomínal, bylo to vlídně, a když potěšoval, bylo cítit, že je to z hloubi srdce a má to váhu nejen jeho osobnosti, ale i zvěsti, v jejíž službě stál.

A přestože poslední čas jeho pozemského života, zvláště po odchodu jeho manželky a se zhoršující se nemocí, nebyl časem radostným, na konci těchto dnů

je radost a naděje, společenství s Bohem a s naším Pánem a Spasitelem. Děkujeme Pánu za život a službu jeho svědka, kazatele bratra Rudolfa Borského.

red

Sestra Ing. Eliška Šolcová (15. 10. 1938 – 28. 1. 2015)

Nikdo z nás nežije sám sobě a nikdo sám sobě neumírá. Žijeme-li, žijeme Pánu, umíráme-li, umíráme Pánu. Ať žijeme, ať umíráme, patříme Pánu. Proto Kristus umřel i ožil, aby se stal Pánem i mrtvých i živých. (Ř 14,7-9)

28. ledna 2015 odešla do nebeského „domova“ v 76 letech sestra Eliška Šolcová. Rozloučili jsme se s ní v Železném Brodě 7. 2. 2015.

Vyrůstala v aktivním katolickém prostředí, maminka byla katechetkou – a to způsobilo, že tenkrát nemohla studovat na pedagogické fakultě, jak si moc přála. Věřící učitelé společnost nepotřebovala a rozhodně nechtěla. Ale popřít své křesťanství, jak jí bylo horlivě nabízeno, Eliška odmítla. Raději se vzdala svého snu být učitelkou. Mohla ale vystudovat elektrotechniku.

Na studiích se seznámila s budoucím manželem, který jí ukázal život evangelického prostředí. Narodily se jim tři děti. Při práci a péči o rodinu vystudovala pedagogické minimum a mohla učit na průmyslové škole. Oklikou se jí splnil sen být učitelkou. Ale když manželství nevydrželo, vychovávala děti sama. Na začátku 80. let při pobytu v Trutnově se prvně zrodila myšlenka, že bude vypomáhat v evangelickém sboru čteným kázáním. Začala navštěvovat biblické kurzy synodní rady Českobratrské církve evangelické. Ukončila je v roce 1983.

V té době ji kamarádka seznámila s Ivanem Šolcem. S ním spojila další svůj život. A přes něj se dostala do Jednoty bratrské. Učili spolu náboženství v Železném Brodě. Odtud byl již jen krok k samostatné službě kazatelky.

V roce 1985 byla povolána Úzkou radou Jednoty bratrské ke službě kazatelky v Ujkovicích a 7. 12. 1986 byla ordinována biskupem Adolfem Ulrichem. Snažila se malému venkovskému sboru věnovat všechny své síly. Od r. 1990 se snažila o obnovení malého sboru Jednoty bratrské v Huntířově. Pro přicházející zdravotní obtíže však brzy odešla na odpočinek. S manželem si koupili domek v Alšovicích a tam upravili starou driketu (mačkárnou skla) na malou modlitebnu. Jako důchodce sloužila ještě několik let.

Poslední léta žila na Malé Skále u své dcery Heleny, která se o ni pečlivě starala.

Na všech místech kazatelské služby měla misijní odvahu a trpělivost obcházet lidi, zvát je do společenství církve a ukazovat jim život s Kristem. Žijeme-li, žijeme

Pánu... tohle vědomí ji nikdy neopustilo. Umíráme-li, umíráme Pánu – až sem nyní dospěla sestra Eliška Šolcová. Pán už ji tady nezaměstnává... Ona však věděla, že ani smrtí se Kristu nevzdává. Věřila naopak, že už bude věčně s ním.

Jiří Polma

Ilustračním obrázkem se vracíme k Vánocům v Železném Brodě.

20. 12. 2015 se uskutečnil již čtvrtý živý betlém, který způsobil mnohým radost...

Den misijní provincie

V sobotu 7. března se ve sboru v Jablonci nad Nisou konal Den misijní provincie (jinak seniorátní den), příležitost pro staršovstva, ale i další členy sborů našeho seniorátu sejit se, pohovořit, něco se dozvědět a pobýt pospolu.

Tentokrát bylo téma určeno jubilejním rokem 1415. Po úvodní pobožnosti bratra J. Polmy proslavila přednášku o písňové tvorbě M. J. Husa dr. Eliška Baťová, která byla i se svým manželem hostem našeho shromáždění.

Písni připisovaných Husovi je několik, jistota, že je opravdu autorem, je však většinou sporná, protože středověk neznal autorství v dnešním slova smyslu a většinou se pracovalo s náměty a překlady, které se znovu a znovu různě upravovaly. Počet Husových písní se podle různých badatelů pohybuje od dvou do šesti, ty nejistější jsou známé a hojně zpívané „Jezu Kriste, štědrý kněže“ a „Navštiv nás, Kriste žádoucí“. U dalších písní existují pochybnosti, zda je Hus opravdu napsal, nebo jen

upravoval, u písní jako je naše 102 – „Ó Spasiteli Ježíši“ je zřejmé, že Husovy nejsou, ale byly mu později připsány.

Několik úryvků z Husových písní jsme si společně zazpívali, méně známé písně nám zazpíval manžel sestry Baťové jako ukázkou středověkých melodií.

Společný oběd po přednášce přichystali Jablonečtí ve sborové místnosti, s pohostinností nikoli nezměrnou, ale rozhodně nadměrnou. Proslýchalo se, že přes rozdávání výslužek na cestu hostům dojídali dobroty ještě v týdnu.

Odpolední program obsahoval přednášku autora těchto řádků o Husových sociálních důrazech ve výkladech Desatera a rozhovor o ní, řadu informací ze sborů i seniorátních jednání a rozhovory o mnoha rozličných otázkách. Program zakončila krátká pobožnost místní sestry kazatelky.

Ohlasy tohoto dne, které se dosud redakci donesly, jsou nemnohé, ale zcela kladné. Den misijní provincie byl dnem radosti a vzájemného potěšení.

J. Halama

POZVÁNKA

Organizační kroužek sester vás srdečně zve na tradiční shromáždění :

Setkání sester Ochranovského seniorátu při ČCE

místo konání: Ochranovský sbor Turnov

termín : sobota 11. dubna 2015
(začátek v 9.30 hod)

Program :

- biblické zamyšlení
- přednáška s následnou diskusí na téma:
Mistr Jan Hus Dcerkám
(*Mgr. Alena Naimanová, farářka Církve československé husitské*)
- Tanzanie daleká i blízka – cestování po sborech Moravské církve
(*N. Běťáková a J. Nejmanová – vyprávění s promítáním dokumentárních snímků*)
- Vyhlášení sbírky (aktuality z rozvoje projektů školství JB v Tanzanii, které naše sbírky podpořily)
- Literární příspěvek :
Úryvek z knížky biblických zamyšlení americké biskupky Kay Ward
(*Jitka Pernerová*)

Budíž naše jarní shromáždění příležitostí k povzbuzení a posílení pospolitosti. Uvítáme, když přivedete i své přátele.

*za přípravný kroužek sester
L. Bernardová*

z církví

Švýcarské církve a starost o uprchlíky

Spaz švýcarských evangelických církví uvítal rozhodnutí Spolkové rady (v březnu 2015), že v příštích třech letech přijme Švýcarsko další 3 tisíce uprchlíků ze Sýrie. Švýcarské církve již delší dobu apelovaly na státní úřady, aby posílily opatření na podporu obyvatel z regionu Sýrie a okolí, kde již čtyři roky trvá jedna z nejhorších humanitárních katastrof našich dějin.

Při své návštěvě ve Švýcarsku v prosinci 2014 referoval patriarcha syrské ortodoxní církve, Ignácus Efrém II. Karim, o současné situaci. Celá oblast je zpusťošena válkou, čímž trpí všechno obyvatelstvo, ale křesťané jako menšina obzvlášť, protože jsou diskriminováni i mezi uprchlíky v táborech a v přístupu k humanitární pomoci.

Církve uvítaly rozhodnutí úřadů, které chtějí při uskutečňování rozhodnutí Spolkové rady spolupracovat s vysokým komisařem OSN pro uprchlíky. Komisař zdůrazňuje také, že příslušníci náboženských menšin jsou v této oblasti zvlášť silně ohroženi, mezi nimi v první řadě křesťané. Dát těmto lidem nový domov v bezpečných zemích se zdá být v tuto chvíli nejpřijatelnějším řešením.

Církve jsou připraveny spolupracovat s úřady při uskutečňování podpůrných a integračních opatření. Jmenovitě bude důležitá pomoc v hledání ubytování a pracovních příležitostí. Konkrétně například reformovaná církev v Curychu financuje již v této chvíli program křesťanské pomoci uprchlíkům ze severního Iráku.

Shromáždění delegátů církevního svazu na podzim 2014 přijalo jednohlasně rezoluci vyzývající úřady, aby jednak zvýšily pomoc pro Sýrii, jednak přijaly 5 tisíc syrských uprchlíků. Církve budou úřadům všemožně pomáhat a podporovat tyto aktivity, obzvlášť hledáním ubytovacích možností. Prezident svazu evangelických církví ve Švýcarsku Gottfried Locher předal koncem roku usnesení církví Spolkové radě.

Poznámka redakce: Je zajímavé porovnat tyto skutečnosti se žhavou debatou v ČR o bezpečnostním riziku při přijetí asi 70 syrských uprchlíků. Pokud jde o čísla přijatých uprchlíků z jiných zemí, je naše země nanejvýš nehostinná.

Každého, kdo zůstal na kterémkoli místě jako host, nechť podpoří místní obyvatelé stříbrem a zlatem, majetkem a dobyt看 spolu s dobrovolnými oběťmi pro Boží dům v Jeruzalémě. (Ezdráš 1,4)

(zdroj - epnn – european protestant news network)

Silný sociální stát jako podmínka pro budoucnost spravedlivé společnosti

V rámci společné akce „Návrat sociálního do politiky“ předložily organizace ver.di (odorářská iniciativa), Diakonie, Evangelická církev Německa a Hans Böckler Stiftung (nadace odborového svazu) v přítomnosti spolkové ministryně práce a sociálních věcí společně teze o potřebě silnějšího sociálního státu.

Požadují přezkoumání, jak působí ekonomické a daňové investiční pobídky na služby v sociální a zdravotní oblasti. Poptávka po těchto službách stoupá a jejich nabídka byla rozšířena, ale prostředky na ni odpovídajícím způsobem nevzrostly. Proto je současná situace charakteristická nedostatkem času, deficitem péče, vysokým pracovním zatížením zaměstnanců a nedostatkem odborníků. Lidé, kteří potřebují být doprovázeni a podporováni, jejich rodinní příslušníci i odborní pracovníci mají společný zájem na zlepšení jejich pracovních a životních podmínek.

Politika je povinná zajistit standardy a právní rámec tak, aby měla při budování potřebných struktur přednost kvalita.

Zvláště naléhavě se žádá dostatečné personální vybavení, přiměřené odměňování, sociální pojištění a na spolupráci orientované utváření pracovní doby.

„Inkluzivní společnost (společnost, která nevylučuje žádnou sociální skupinu) a společenský život se mohou rozvíjet jen tehdy, je-li snižována nerovnost a podpůrné nástroje se orientují podle potřeb lidí,“ vysvětluje Maria Loheide ze sociálního představenstva německé Diakonie.

V této souvislosti kritizují Diakonie i ver.di současný postup proti minimální mzdě. Zavádět povinnost vykazování doby skutečného pracovního vytížení, aby se zaměstnavatel vyhnul placení minimální mzdy, je protiprávní.

Sylvia Bühler, členka spolkového představenstva ver.di k tomu řekla: „Chudinská mzda je urážkou důstojnosti. Mzda pod 8,5 Eura se nesmí vyskytnout, a to pro nikoho, ani pro dlouhodobě nezaměstnané nebo mladistvé.“

Církev i odbory zastávaly v diskusi se zástupci poslaneckých klubů z parlamentu důrazně potřebu snížení sociální nerovnosti na všech úrovních. Dialog o ústředních předpokladech budoucího sociálního státu chtějí vést dál, aby se dařilo i v různosti vytvářet společenství a vyvažovat negativní vlivy v naší individualizované společnosti.

(epnn - 09.03.2015)

Jubileum reformace Další „města reformace“

Pět dalších švýcarských měst (kromě Curychu, který titul má již od r. 2014) obdrželo titul „Město evropské reformace“ – Basilej, Ženeva, Ilanz (Glion), Neuenburg a St. Gallen. Znamená to oprávnění k zařazení do oficiálních materiálů k evrop-

ské reformaci a naději na větší turistický ruch v souvislosti s jubileem 2017, ale snad i po něm.

V každém z těchto měst působil někdo z reformátorů. V Curychu H. Zwingli, v Basileji J. Oekolampad, v Ženevě J. Kalvín, v Neuenburgu V. Farel, v St. Gallen J. Vadian a v Glionu J. Comander. Komu nejsou poslední dva známi, necht se nermoutí, neznají je ani mnozí učitelé teologie (včetně autora příspěvku). Joachim Vadian a Johann Comander však byli reformátory, mezi mnoha jinými, o nichž se budeme v souvislosti s reformačním jubileem dozvídat.

Mít svého reformátora však nestačí k titulu „město reformace“. K tomu je třeba vytvořit přesvědčivý program a materiály, které ukáží, že dané místo je si nejen vědomo své historie, ale je schopno i v přítomnosti přijímat hosty, postarat se o ně a nabídnout jim potřebné zázemí i seznámení s reformační historií.

Města, která již titul získala, se na událost těší a připravují, další se chystají o tento statut oficiálně požádat. Zdá se, že reformační jubileum bude velkou kulturní a mediální událostí. Určitě to znamená i příležitost, aby se stalo také událostí duchovní. Dokážeme ji jako evropští protestanté využít?

(epnn, 18. 3. 2015)

...a ještě k Husovi

Jan Hus – Kázání na Květnou neděli

Číst Husova kázání není pro nás dnes právě kratochvíle, i když jsou v češtině, jako jeho Postila z roku 1413. Jazyk je přece jenom jiný a občas je dobré mít po ruce staročeský slovník, ale i způsob výkladů je obrazný a obšírný do té míry, že je četba únavná (nejste-li beznadějní fanoušci staré češtiny). Postila je českou verzí Husových původně latinských kázání na neděle podle církevního roku. Napsal ji ve zmíněném roce, kdy již proti němu byla vydána klatba a on se zdržoval mimo Prahu. To se ostatně odráží v úryvku z kázání na Květnou neděli, který jako krátkou ukázkou Husova kazatelství předkládáme. Jde o závěr, týkající se výkladu uvedeného verše – jehož znění v Husově české bibli nemáme po ruce. Uvádíme proto verzi kralické Šestidílkky. Zajímavé je, že tu Hus zmiňuje také písně, zpívané v Betlémské kapli.

(A zástupové, kteříž napřed šli, i ti, kteříž nazad byli, volali řkouce: Aj Syn Davidů Spasitel: Požehnaný jenž se běře ve jménu Páně: spasíš nás ty, kterýž jsi na výsostech. Mt 21,9 Kral.)

Pak ti, kteříž sú šli po Ježíšovi [za *Ježíšem*], chválece boha, znamenajú všetky ty, kteříž následujúce Ježíše, zjavně vyznávajú a vesele jeho moc i ctnosti. A chvále pána boha prvé proto, že od mnohých hriechóv je vysvobodil; druhé, že je od mnohých zachoval; třetí, že milostivě obrácenie čakal; čtvrté, že srdce jich milostí navštívil; páté, že v počet svých věrných přijal; šesté, že již moc dobře živu býti dal, aby se zase v hriech nevrátili; sedmé, že dal milost věččí k zaslúžení [*než zasloužení*]; a osmé, že potvrdil naděje k obdržení věčné radosti.

I kteří by dnes byli tak zlí, aby z těchto darův milosrdného boha nechválili? a to hlasem velikým, jako oni sú chválili, řkúce: Požehnaný král, jenž jest přišel ve jméno božie, nám k vykúpení, nám k spasení, k našemu velikému utěšení; neb bude nám pokoj v nebi a sláva bohu na vysokosti.

Ale kdyžť ďábel znamená [*zpozoruje*] takú chválu, tak nastrojí mistry, kněží a zákoníky, aby osopili se proti těm, jenž tak boha chvále, jdúce po Ježíšovi, aby jim lál, aby mlčeli; to jest, budú Ježíše strojiti [*ovlivňovat*], aby ti byli kleti, řkúce: My klnem jmenem Ježíše všechny ty, kteříž chodie na kázanie do Betléma, a všechny ty, kteříž zpievají:

Vstal jest böh z mrtvých svú mocí;

a opět ktož zpievají:

*Jezu Kriste, štědrý kněže,
s otcem, duchem jeden bože;*

a opět ktož zpievají:

*Navštěv nás, Kriste žádúcí,
pane světa všemohúcí!
daj nám se v srdci poznati,
bez hrózy sebe čekati.*

Ale odpovie takým braničóm závistivým pán Ježíš, řka: „Věru, pravi vám, budú-li tito mlčet, kamenie bude volati.“ To věz: ještě ti, kteříž jsú v rozumu tvrdí a hlupí, tiť mě budú chváliti, ač vy bráníte. A takť i chvále sprostní vesele našeho milostivého spasitele, Jezu Krista.

Evangelische Brüder-Unität Kazatelská cena Jana Husa „Pravda osvobozuje“

V roce 2015 si připomínáme šestisté výročí upálení Mistra Jana Husa. V neposlední řadě to byla také jeho kázání v Betlémské kapli, která mu přinesla nepřátelství „mocných“.

Česká reformace, která vyrůstá z díla a života Jana Husa je jedním ze základů Jednoty bratrské. To je důvodem, proč si chceme v tomto roce připomínat to, co pro něj bylo nejdůležitější:

Hledej pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, mluv pravdu, drž pravdu, braň pravdu až do smrti, neboť pravda tě osvobodí od hříchu, od ďábla, od smrti duše a konečně od smrti věčné, která je věčným odloučením od milosti Boží.

Jan Hus 1412

Proto vypisuje „Evangelische Brüder-Unität“ kazatelskou cenu Jana Husa.

Odměněna budou kázání, která v duchu Jana Husa budou:

- zdůrazňovat pravdu evangelia
- obecně srozumitelná
- společensko-kritická
- odvážná

Podmínky účasti:

Budou přijata kázání v češtině i v němčině, text může být volně vybrán ze Starého nebo Nového zákona. Teologické vzdělání ani konfesijní příslušnost nejsou podmínkou.

U ceny „mladých“ je třeba udat věk.

Ceny:

1. cena 2.015 €

2. cena 1.415 €

cena „mladých“ (pod 25 let) 600 €

Kázání je třeba odeslat do 6. července 2015 na adresu:

Evangelische Brüder-Unität, B. Carstens, Postfach 21, 02745 Herrnhut

Hodnotitelé:

1. Prof. Dr. Pavel Filipi/ Evangelická teologická fakulta UK Praha
2. Dr. Bernhard Goodwin/ Mnichov
3. Frieder Vollprecht/ Basilej
4. Prof. Dr. Anne Steinmeier/ Teologická fakulta University v Halle-Wittenberg
5. Prof. Dr. Peter Zimmerling/ Teologická fakulta University v Lipsku
6. Benigna Carstens/ Ředitelství Evangelické Jednoty bratrské – Herrnhut

Udílění cen (předpokládané datum):

neděle 1. 11. 2015 v Ochránově.

1415 Mistr Jan Hus 2015

V jubilejním roce mučednické smrti Mistra Jana Husa se na tomto místě chceme věnovat proměnám jeho zobrazování. Můžeme samozřejmě vybrat jen několik důležitých momentů ze všech proměn, kterými obraz Jana Husa za šest století prošel. A proměny to byly značné, protože spolehlivý obrázek, jak vypadal, neexistuje.

Začínáme dnes vyobrazením, které je možná nejstarší ze všech, která známe. Rukopisná bible, vytvořená nejspíše po roce 1430, má na první stránce, u zprávy o stvoření, vyobrazení upálení M. J. Husa. Proč zrovna na začátku, při stvoření, můžeme jenom spekulovat, ale nabízí se symbol světla. Jako stvořil Bůh světlo při stvoření, rozžehl je v církvi znovu svědectvím a mučednictvím Husovým.

Iluminace se drží známého popisu Husovy popravy, zobrazuje ho připoutaného řetězem ke kůlu, s proslulou čepicí s vyobrazením ďáblů a obloženého dřívím až do výše ramen, což odpovídá historické praxi.

Postava muže s knihou, který od hranice odchází, bývá interpretována jako Petr z Mladoňovic, Husův žák, který sepsal známou historii Husova soudu a odsouzení. Po skončení revolučních let, od r. 1439, se stal farářem u Sv. Michala v Praze a možná, že právě on byl prvním majitelem této bible.

Toto vyobrazení i mnohá jiná po celé 15. století (například nejznámější obraz z Jenského kodexu, který je reprodukován i na zdi v Betlémské kapli) ukazují Husa jako bezvousého muže. Čas vousů přijde pro Husovy obrazy až sto let po jeho smrti.

J. Halama

*(reprodukce z rukopisu
knihovny Akademie věd ČR)*

